

บทที่ ๔

องค์กรนิติบัญญัติในระดับท้องถิ่นของประเทศไทย

สภาจังหวัดและสภาเทศบาลเป็นองค์กรนิติบัญญัติในระดับท้องถิ่นของการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย คือ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาล ซึ่งการจัดองค์การขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลมีการจัดองค์การ โดยแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร และโดยที่การจัดองค์การของการปกครองท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน คือ เทศบาล สุขาภิบาล และองค์กรบริหารส่วนจังหวัดนั้น การจัดองค์การของการปกครองท้องถิ่นในรูปสุขาภิบาลมีการจัดองค์การแตกต่างออกไป ไม่มีการจัดองค์การแยกออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร เหมือนกับเทศบาลหรือองค์กรบริหารส่วนจังหวัด^๑ องค์กรนิติบัญญัติในระดับท้องถิ่นของประเทศไทยจึงมีเฉพาะสภาจังหวัด ซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด และสภาเทศบาล ซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติของเทศบาล และเพื่อให้ได้รับทราบเกี่ยวกับรายละเอียดขององค์กรนิติบัญญัติในระดับท้องถิ่นของประเทศไทยให้ชัดเจน การศึกษาในส่วนนี้จึงจะได้เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสภาจังหวัดและสภาเทศบาล เรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

สภาจังหวัด

องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พุทธศักราช ๒๔๘๔ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ประกอบด้วยสภาจังหวัดทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร สภาจังหวัดจึงเป็นองค์กรนิติบัญญัติในระดับท้องถิ่นของการปกครองท้องถิ่นในรูปองค์กรบริหารส่วนจังหวัด^๒

^๑ ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นของไทย (กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๐), หน้า ๓๐๓,

^๒ ชูศักดิ์ เขียงตรง, การบริหาร การปกครองท้องถิ่นของไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๔), หน้า ๒๔ - ๒๕.

จำนวนสมาชิกสภาจังหวัด * สภาจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรในจังหวัดนั้น
 เลือกตั้งตามวิธีการ ที่กฎหมาย เกี่ยวกับการ เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดกำหนดไว้ สภาจังหวัด
 มีสมาชิกสภาจังหวัดจำนวนไม่ เท่ากัน สภาจังหวัดใดจะมีสมาชิกมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวน
 ราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการ เลือกตั้ง
 จังหวัดใดที่มีราษฎร ไม่เกินสองแสนคนมีการ เลือกตั้งสมาชิกได้สิบแปดคน จังหวัดใดที่มีราษฎร
 เกินกว่าสองแสนคนแต่ไม่เกินห้าแสนคน มีการ เลือกตั้งสมาชิกได้ยี่สิบสี่คน จังหวัดใด
 มีราษฎร เกินกว่าห้าแสนคนแต่ไม่เกินหนึ่งล้านคน มีการ เลือกตั้งสมาชิกได้สามสิบคน จังหวัดใด
 มีราษฎร เกินกว่าหนึ่งล้านคนขึ้นไปมีการ เลือกตั้งสมาชิกได้สามสิบหกคน โดยมีวิธีการ เลือกตั้ง
 สมาชิกสภาจังหวัดให้ไว้จำนวนตามเกณฑ์ดังกล่าว คือให้แบ่งเขตจังหวัดโดยถือเอาอำเภอหนึ่ง
 เป็นเขต เลือกตั้งเขตหนึ่ง ในชั้นแรกในอำเภอหนึ่งให้มีการ เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดหนึ่งคน
 เมื่อรวมจำนวนตามเกณฑ์แล้วยังไม่ครบจำนวนสมาชิกสภาจังหวัดที่จังหวัดจะมีได้ จึงดำเนินการ
 ดังนี้ เอาจำนวนสมาชิกสภาจังหวัดที่จังหวัดจะมีได้ไปหารจำนวนราษฎรทั้งจังหวัด โดยผลลัพธ์
 เท่าใดถือเป็นเกณฑ์สำหรับคำนวณสมาชิกเพิ่ม อำเภอใดที่มีราษฎรมากที่สุดให้อำเภอนั้นมีสมาชิก
 เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน แล้วเอาผลลัพธ์ดังกล่าวหักจากจำนวนราษฎร ของอำเภอนั้น เหลือเท่าใด
 ถือเป็นจำนวนราษฎร ของอำเภอนั้น การพิจารณาเพิ่มสมาชิกที่ยังขาดจำนวนกระทำเช่นเดียว
 กันนี้ต่อ ๆ ไปจนได้สมาชิกครบจำนวน

คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พระราชบัญญัติการ เลือกตั้ง
 สมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช ๒๔๘๒ และแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัคร
 รับเลือกตั้งไว้ ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๘
 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.
 ๒๔๙๐.

มาตรา ๑๖ ทวิ บุคคลผู้มีสัญชาติไทย ซึ่งบิดาเป็นคนต่างต่างจะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- (๑) สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะที่ยื่นขึ้นทะเบียนการเลือกตั้งภาคบังคับ
- (๒) รับหรือเคยรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร
- (๓) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาเทศบาลหรือสภาจังหวัด สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล กรรมการสภาตำบล กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน
- (๔) ตนเองหรือคู่สมรสเสียหรือเคยเสียภาษีรายได้บุคคลธรรมดา หรือภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือภาษีบำรุงท้องที่ตามกฎหมาย
- (๕) มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไทยติดต่อกันไม่น้อยกว่าสิบปี

มาตรา ๑๘ บุคคลดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

- (๑) มีสัญชาติไทย โดยการเกิด แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างต่างต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๘ อีกด้วย และ
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

มาตรา ๑๙ บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างต่างจะเป็นผู้สมัครได้ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๖ ทวิ และมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- (๑) เป็นผู้ได้เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนตามกำหนดเวลา และสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือตามแผนการศึกษาของชาติ หรือได้เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่นในประเทศตามกำหนดเวลาโดยไม่ตลอด จนมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ เทียบเท่า หรือรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือตามแผนการศึกษาของชาติ

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๒ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๙๓ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๓.

(๒) ได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาชั้นสูงในประเทศ
ตามหลักสูตรจนเป็นผู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

มาตรา ๒๐ ผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ

- (๑) ศึกษาศาสนาเพื่อโทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นคดี
- (๓) เป็นโรคเรื้อน วัณโรคระยะอันตรายหรือโรคพิษสุราเรื้อรัง
- (๔) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- (๕) เคยเป็นข้าราชการซึ่งถูกไล่ออก หรือปลดออกเพราะทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือเคยเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งถูกไล่ออกหรือปลดออก หรือเลิกจ้างเพราะทุจริตต่อหน้าที่ ยังไม่ครบเจ็ดปีนับแต่วันที่ถูกไล่ออก ปลดออก หรือเลิกจ้าง แล้วแต่กรณี จนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๖) เป็นสมาชิกสภาเทศบาล อดีตนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือ แพทย์ประจำตำบล

(๗) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๗

(๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ”

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๓ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิก
สภาจังหวัด (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๑๗ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ใน
วันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ (๑) วิกจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สม
ประกอบ (๒) ทุพพลและ เป็นใบ้ ซึ่งไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ (๓) เป็นภิกษุ
สามเณร นักพรต หรืออนักรบ (๔) ต้องคุมขังโดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วย
กฎหมาย (๕) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา.

(๔) ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่ โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งนั้น" *

"มาตรา ๒๑ นอกจากข้าราชการการเมือง ห้ามมิให้ข้าราชการซึ่งรับราชการ อยู่ในจังหวัดใด สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดในจังหวัดนั้น

ห้ามมิให้พนักงานเทศบาล ซึ่งเป็นพนักงานประจำของเทศบาลในจังหวัดใด สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดในจังหวัดนั้น

ห้ามมิให้พนักงานสุขาภิบาล ซึ่งประจำในจังหวัดใด สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดในจังหวัดนั้น

ห้ามมิให้ลูกจ้างหรือคนงานของรัฐบาล ซึ่งมีเงินเดือนและประจำในจังหวัดใด สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดในจังหวัดนั้น

ในกรณีที่ไม่ต้องห้ามตามมาตรานี้ เมื่อข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล หรือลูกจ้างของรัฐบาล ผู้ใดได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดแล้ว ผู้นั้นต้องลาออกจากตำแหน่ง ในส่วนข้าราชการนั้นให้มีสิทธิรับบำเหน็จ บำนาญ ควบคุมแทน ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ และถ้าเป็นข้าราชการทหาร ก็อาจได้รับเบี้ยหวัดแทนบำนาญตามระเบียบของทหาร" ๒

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๒ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๑ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๙๗ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๓.

๒ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๒ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๕ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๘.

สมาชิกภาพ สมาชิกสภาจังหวัดอยู่ในตำแหน่งใดคราวละห้าปี สมาชิกภาพแห่งสภาจังหวัดยุติลงเมื่อ

๑. ถึงคราวออกตามวาระ หรือยุบสภาจังหวัด
๒. ตาย
๓. ลาออก โดยยื่นใบลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดได้สอบสวนแล้วสั่งให้ออก โดยปรากฏว่าความเป็นผู้ขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด หรือ

๕. สภาจังหวัดวินิจฉัยให้ออกจากตำแหน่ง โดยเห็นว่า มีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสียหาย หรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่สภา หรือกระทำการอันอาจเสียหายประโยชน์ของจังหวัด มติในข้อนี้ต้องมีเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง

อำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัด^๒ สมาชิกสภาจังหวัดถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชนในจังหวัดนั้น ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๔

ในฐานะที่สภาจังหวัดเป็นฝ่ายนิติบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด สภาจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญดังนี้ คือ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔ และมาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๘.

^๒ ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นของไทย, หน้า ๑๐๔ - ๑๐๗.

๑. กำหนดนโยบายสำหรับการบริหารจัดการส่วนจังหวัด ให้ฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดถือเป็นหลักในการบริหารจัดการในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ปฏิบัติราชการตามมติของสภาจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งเพิกถอนมติซึ่งมีชื่อขอบัญญัติจังหวัดเมื่อเห็นว่ามตินั้นมีลักษณะเป็นการเมืองแห่งรัฐ หรือฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับทางราชการ หรือนอกเหนือกิจการส่วนจังหวัด และห้ามมิให้สภาจังหวัด อภิปรายคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งสั่งเพิกถอนมติของสภาจังหวัด ภายเหตุดังกล่าว

๒. การควบคุมฝ่ายบริหาร ให้บริหารจัดการส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบแบบแผน และนโยบายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจแบ่งได้หลายลักษณะดังนี้ คือ

ก. การตั้งกระทู้ถามและการสอบถามข้อเท็จจริง สมาชิกสภาจังหวัดมีสิทธิตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการจังหวัดในข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของราชการบริหารส่วนจังหวัดใด และมีสิทธิสอบถามข้อเท็จจริงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเกี่ยวกับงานในอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนภูมิภาค โดยผู้ว่าราชการจังหวัดต้องชี้แจงข้อเท็จจริงที่ไม่ตอบเมื่อเห็นว่าข้อความนั้น ๆ ยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของจังหวัด หรือเกี่ยวกับนโยบายราชการบริหารส่วนกลาง^๒

ข. การพิจารณาอนุมัติงบประมาณประจำปี ในการบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด ฝ่ายบริหารจะใช้จ่ายเงินอย่างไรนั้นจะต้องเสนอขอความเห็นชอบจากสภาจังหวัด

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๕ มาตรา ๓ และมาตรา ๔๕ มาตรา ๔๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๘.

^๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๕ มาตรา ๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๘.

ในรูปของข้อบัญญัติว่า ค่ายงบประมาณประจำปี เมื่อสภาจังหวัดอนุมัติจึงจะนำไปบริหารงานตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในงบประมาณได้ ในกรณีที่สภาจังหวัดไม่เห็นด้วยกับร่างข้อบัญญัติจังหวัดว่า ค่ายงบประมาณประจำปีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอมาก็ไม่มีผลที่จะทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องพ้นจากตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น การพิจารณางบประมาณประจำปีถ้าเกิดการขัดแย้งกันระหว่างสมาชิกสภาจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดและตกลงกันไม่ได้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด

๓. อำนาจนิติบัญญัติ องค์การบริหารส่วนจังหวัดไทยสภาจังหวัดมีอำนาจในการตรากฎหมายขึ้นใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ กฎหมายดังกล่าวเรียกว่า "ข้อบัญญัติจังหวัด"^๒ ข้อบัญญัติจังหวัดมีผลใช้บังคับแก่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีอำนาจตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดแย้งหรือคัดค้านกฎหมายในกรณีดังต่อไปนี้

๓.๑ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของจังหวัดที่กำหนดไว้

๓.๒ ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้จังหวัดตราข้อบัญญัติจังหวัด หรือให้

อำนาจตราข้อบัญญัติจังหวัด

๔. อำนาจตั้งคณะกรรมการสภาจังหวัด^๓ เนื่องจากภาระของสภาจังหวัดมีอยู่ตลอดเวลา ขณะที่ไทยหลักการแล้วสภาจังหวัดจะปฏิบัติหน้าที่ของตนเฉพาะสมัยประชุมเท่านั้น และสมัยประชุมสามัญของสภาจังหวัดก็มีเพียงปีละครั้งเดียว ส่วนการประชุมวิสามัญจะมีปีละกี่ครั้งหรือไม่มีเลยก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็น ดังนั้นจึงได้มีหลักการกำหนดให้สภาจังหวัดมีอำนาจเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการสภาจังหวัดขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการสภาจังหวัดกระทำการหรือพิจารณาข้อความใด ๆ ที่อยู่ในวงงานของสภาจังหวัด

^๑ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๕๔ มาตรา ๓๔.

^๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๕๔ มาตรา ๓๒.

^๓ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๕๔ มาตรา ๒๗.

สภาเทศบาล

เทศบาลเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นที่ได้เริ่มจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๗๖ และได้แก้ไขโดยพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๖ ซึ่งแบ่งเทศบาลออกเป็น ๓ ประเภท ตามลักษณะความเจริญของท้องถิ่นไว้ดังนี้ คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร ^๑

๑. เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล พระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อ และเขตของเทศบาลไว้ด้วย

๒. เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป โดยราษฎรเหล่านั้นอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าสามพันคนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมือง พระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

๓. เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป โดยราษฎรเหล่านั้นอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าสามพันคนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลนคร พระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

เทศบาลเป็นองค์การปกครองตนเองในท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นมีส่วนร่วมในกิจการรวมการปกครองตนเอง มีสภาเทศบาลทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และคณะเทศมนตรี

^๑ ฐศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทย, หน้า ๒๑.

^๒ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ มาตรา ๕ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑.

ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร กิจการ ของเทศบาล * โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี ควบความเห็นชอบของสภาเทศบาล ^๒

จำนวนสมาชิกสภาเทศบาล ^๓ สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล โดยมีกำหนดจำนวนไว้ดังนี้ สภาเทศบาลตำบลมีสมาชิก ๑๒ คน สภาเทศบาลเมืองมีสมาชิก ๑๔ คน สภาเทศบาลนครมีสมาชิก ๒๔ คน

คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๒ และแก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้ในมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ ไว้ดังนี้

"มาตรา ๒๐ ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) สัญชาติไทยตามกฎหมาย แต่บุคคลผู้ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๐ ทวิ อีกด้วย

(๒) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบสามปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) ภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลที่สมัคร เป็นเวลาติดต่อกันจนถึงวันสมัคร ไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเป็นเจ้าของบ้านในเขตเทศบาลนั้นตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร หรือได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดินหรือตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้กับเทศบาลนั้นในปีที่สมัคร หรือในปีก่อนปีที่สมัครหนึ่งปี" ^๔

^๑ ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นของไทย, หน้า ๕๓.

^๒ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๒ มาตรา ๓๗.

^๓ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๒ มาตรา ๔๕ มาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๕.

^๔ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๒ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๑ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๑ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๑๓.

"มาตรา ๒๐ ทวิ บุคคลผู้ให้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติ จะเป็นผู้สมัครได้ต้องมีคุณสมบัติ เป็นผู้สมใจได้ไม่น้อยกว่าสามชั้นขึ้นไป หรือ ฌัฒมศึกษาปีที่สามตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือ ฌัฒมความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ เฝียบเท่า หรือรับรองว่า เฝียบได้ไม่น้อยกว่านั้น และต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) รับหรือเคยรับราชการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(๒) เคยเป็นข้าราชการ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ชั้นตรีขึ้นไป หรือ เฝียบได้ไม่น้อยกว่าชั้นตรีขึ้นไป

(๓) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล กรรมการกำบล กำัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำกำบล

(๔) มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรไทยติดต่อกันนับแต่ได้สัญชาติไทยมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสิบปี

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ในคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมีอำนาจหน้าที่กระทำการ เฝียบชั้นข้าราชการตาม (๒) "

"มาตรา ๒๑ ผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ

(๑) ศึกษาเสพดิกิโทษ

(๒) คาบอดทั้งสองข้าง

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคคิ

(๔) เป็นโรคเรื้อน วัณโรคเรื้อน อื่นทราย หรือโรคพิษสุราเรื้อรัง

(๕) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ความผิดอันใดกระทำโดยประมาท

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๒ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๔๙๗

(๖) ข้าราชการซึ่งถูกไล่ออกหรือปลดออก เพราะทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยมิได้รับเบี่ยงหัก บำเหน็จหรือบำนาญ หรือพนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล หรือ พนักงานองค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจซึ่งถูกไล่ออกหรือปลดออก หรือเลิกจ้างเพราะ ทุจริตต่อหน้าที่ นับแต่วันที่ถูกไล่ออก ปลดออกหรือเลิกจ้าง แล้วแต่กรณี ถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง ยังไม่ครบเจ็ดปี

(๗) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาจังหวัด หรือกรรมการสุขาภิบาล"

"มาตรา ๒๒ นอกจากข้าราชการการเมือง ห้ามมิให้ข้าราชการซึ่งรับราชการ อยู่ในจังหวัดใด สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดนั้น

ห้ามมิให้พนักงานเทศบาลซึ่งเป็นพนักงานประจำของเทศบาลใด สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดนั้น

ห้ามมิให้พนักงานสุขาภิบาล ซึ่งประจำในจังหวัดใด สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดนั้น

ห้ามมิให้ลูกจ้างหรือคนงานของรัฐบาล ซึ่งมีเงินเดือนและประจำในจังหวัดใด สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดนั้น

ในกรณีที่ไม่ต้องห้ามตามมาตรานี้ เมื่อข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล หรือลูกจ้างของรัฐบาล ถูกไล่ออกหรือถูกเลิกจ้างแล้ว ผู้นั้นต้องลาออกจากตำแหน่ง ในส่วนข้าราชการนั้นให้สิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญด้วย เหตุผลตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญและถ้าเป็นข้าราชการทหาร ก็อาจรับเบี่ยงหักแทนบำนาญตามระเบียบของทหาร" ๒

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๖ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๑ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๑ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๑๗.

๒ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๕ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๖.

สมาชิกภาพ * สมาชิกสภาเทศบาลอยู่ในตำแหน่งใดคราวละห้าปี สมาชิกภาพ
ของสภาเทศบาลสิ้นสุดลงเมื่อ

- ๑. ถึงคราวออกตามวาระหรือยุบสภาเทศบาล
- ๒. คาย
- ๓. ลาออก โดยต้องยื่นใบลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- ๔. ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล

๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้สอบสวนแล้วสั่งให้ออกโดยเห็นว่าไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลนั้น

๖. สภาเทศบาลวินิจฉัยให้ออก โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่เทศบาล

๗. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ออก โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง หรือเสื่อมเสียแก่เทศบาล หรือราชการ ฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชนหรือไม่มาประชุมสภาเทศบาลสามครั้งติด ๆ กัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

อำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาล ^๒ สภาเทศบาลมีอำนาจหน้าที่โดยสรุป ดังนี้

ก. อำนาจในการตราเทศบัญญัติ เทศบัญญัติ เป็นกฎข้อบังคับของท้องถิ่นซึ่งมีผลใช้บังคับได้เฉพาะในเขตเทศบาลนั้น ๆ เท่านั้น สภาเทศบาลเป็นผู้ตราเทศบัญญัติ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนามอนุมัติ สภาเทศบาลจะตราเทศบัญญัติขึ้นใช้บังคับได้ภายในไตรมาสหนึ่ง

* พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๕๖ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๘.

^๒ ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นของไทย, หน้า ๕๕ - ๑๐๔.

๑. เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ

เทศบาล

๒. ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เทศบาลตราเทศบัญญัติ หรือให้เทศบาลมีอำนาจตราเทศบัญญัติ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับนั้น ๆ

การตราเทศบัญญัติกระทำโดยผู้มีอำนาจเสนอร่างเทศบัญญัติ เพื่อให้สภาเทศบาลพิจารณา อาจจะเป็นคณะเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล แต่ถ้าเป็นร่างเทศบัญญัติเกี่ยวกับการเงินต้องให้นายกเทศมนตรีรับรอง จึงจะเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาเทศบาลได้ ในทางปฏิบัติ สมาชิกสภาเทศบาลจะไม่เป็นฝ่ายเสนอร่างเทศบัญญัติ มักจะเสนอร่างเทศบัญญัติโดยฝ่ายบริหาร เว้นไว้แต่สภาเทศบาลพิจารณาเห็นว่าควรจะมีกฎหมายลักษณะใดออกมาใช้บังคับเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น และฝ่ายบริหาร ละเลยไม่เสนอร่างกฎหมายเช่นนั้นขึ้นมา ในกรณีนี้สมาชิกสภาเทศบาลชอบที่จะเป็นฝ่ายเสนอร่างเทศบัญญัติ ให้สภาได้พิจารณาตราขึ้นเป็นกฎหมายใช้บังคับต่อไป

การพิจารณาร่างเทศบัญญัติของสภาเทศบาลจะพิจารณา ๓ วาระ วาระแรก เรียกว่าเป็นการพิจารณาเพื่อรับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัตินั้น วาระที่ ๒ เป็นการพิจารณาแก้ไขรายละเอียดเรียงตามหัวข้อหรือที่เรียกว่า "แปรญัตติ" และวาระที่ ๓ เป็นการลงมติขั้นสุดท้ายว่าจะให้ใช้บังคับเป็นเทศบัญญัติหรือไม่ การพิจารณาจะพิจารณา ๓ วาระรวดเดียวก็ได้ ยกเว้นแต่ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ จะพิจารณา ๓ วาระรวดเดียวไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องใช้เวลาพอสมควรในการพิจารณาเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดแก่ท้องถิ่น

เมื่อที่ประชุมสภาเทศบาลมีมติให้ตราเป็นเทศบัญญัติเพื่อใช้บังคับต่อไปได้แล้ว ให้ประธานสภาส่งร่างเทศบัญญัตินั้นไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อลงนามอนุมัติภายใน ๑๕ วัน เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับร่างเทศบัญญัติแล้ว ถ้าพิจารณาเห็นสมควรให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป ก็ให้ลงนามอนุมัติภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่าง แต่ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ส่งร่างเทศบัญญัติคืนมายังสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาใหม่ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว

การคืนร่างเทศบัญญัติ เพื่อให้สภาเทศบาลพิจารณาใหม่ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้อง
แจ้งให้สภาเทศบาลทราบด้วยว่า ไม่เห็นด้วยตรงไหน ด้วยเหตุผลอย่างไร เพื่อสภาเทศบาล
จะได้พิจารณาใหม่ในประเด็นนั้น ๆ

ถ้าสภาเห็นชอบด้วยกับการตัดทอนของผูว่าราชการจังหวัดก็แก้ไขใหม่ แล้วส่ง
ให้ผูว่าราชการจังหวัดลงนามอนุมัติ แต่สภาไม่เห็นด้วยกับคำตัดทอนนั้น และมีมติยืนยัน
ตามร่างเดิมก็ให้ส่งร่างเทศบัญญัติไปยังผูว่าราชการจังหวัด เพื่อส่งต่อไปให้รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยพิจารณาภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่ที่ได้รับร่างจากประธานสภาเทศบาล
ในกรณีนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจที่จะเลือกปฏิบัติได้ ๒ ทางคือ ถ้าเห็นชอบ
ด้วยมติของสภาเทศบาลก็ส่งร่างเทศบัญญัตินั้นกลับไปให้ผูว่าราชการจังหวัดลงนามอนุมัติ
แต่ถ้าเห็นชอบด้วยกับความเห็นของผูว่าราชการจังหวัด ร่างเทศบัญญัตินั้นก็ตกไป ไม่มีผล
ใช้บังคับได้

เทศบัญญัติผูว่าราชการจังหวัดลงนามอนุมัติแล้ว มีผลใช้บังคับได้เมื่อประกาศ
ไว้ในที่เปิดเผยแล้ว ๗ วัน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉิน และให้มีข้อความระบุให้ใช้บังคับได้ทันที
ก็ได้ใช้บังคับได้นับแต่วันที่ประกาศใช้เทศบัญญัตินั้น

ข. อำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหาร การที่กำหนดให้สภาเทศบาลมีอำนาจ
ควบคุมคณะเทศมนตรี ซึ่งทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร ของการปกครองท้องถิ่นรูปเทศบาลก็เพื่อให้
เป็นไปตามหลักคุณสมบัติของการปกครองตนเองที่ยอมรับว่าประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม
การปกครองทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีมาตรการ กำหนดให้สภาเทศบาลควบคุมคณะ
เทศมนตรี ในลักษณะที่สำคัญดังนี้

๑. การตั้งกระทู้ถาม เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาลตั้งคำถาม
เพื่อสอบถามนายกเทศมนตรี หรือเทศมนตรี ในข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของ
คณะเทศมนตรี หรือเทศมนตรี ในเมื่อฝ่ายสมาชิกสภาเทศบาลเกิดสงสัยหรือข้องใจว่าทำไม
คณะเทศมนตรี หรือเทศมนตรี จึงปฏิบัติหรือยกเว้นการปฏิบัติหน้าที่บางประการ ซึ่งการกระทำ
ดังกล่าวของฝ่ายบริหาร อาจจะทำให้เกิดผลเสียหายแก่ท้องถิ่นหรือประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ
ได้ นายกเทศมนตรี หรือเทศมนตรี ที่เกี่ยวข้องจะต้องตอบกระทู้ถามให้สมาชิกหายข้องใจ

แต่ฝ่ายบริหารมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถามของสมาชิกสภาก็ได้ ถ้าหากเห็นว่ายังไม่สมควร
จะตอบ เพราะถ้าตอบไปแล้วจะทำให้เกิดผลเสียหายแก่ท้องถิ่น การไม่ตอบกระทู้ของ
ฝ่ายบริหารตามสิทธิที่ยังอยู่ใน ฝ่ายบริหารจะต้องพิจารณาใช้สิทธิอย่างระมัดระวังในกรณีที่ไม่
จำเป็นจริง ๆ ถ้าหากฝ่ายบริหารใช้สิทธิไม่ตอบกระทู้ในกรณีที่ไม่จำเป็นและไม่เป็นเหตุสุด
เพียงพอแล้ว ฝ่ายสมาชิกสภาถ้าอาจจะใช้มาตรการขั้นรุนแรงในการควบคุมฝ่ายบริหาร
ต่อไป คือ การ เปริกอภิป്രាយตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล

๒. การ เปริกอภิป്രាយตามมาตรา ๓๘ การ เปริกอภิป്രายตามมาตรา ๓๘
ของสภาเทศบาลนครและเทศมนตรีมีลักษณะคล้ายกับการ เปริกอภิป്രายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วาง
ใจของสมาชิกวุฒิสภาต่อคณะรัฐมนตรีความบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๑๓๘ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการดำเนินการดังนี้

ก. ขัณฑ์แห่งความผิดที่สมาชิกสภาเทศบาลจะยกขึ้นเพื่อร้องขอให้
การ เปริกอภิป്രายคณะเทศมนตรี หรือเทศมนตรีนั้นมีอยู่ ๔ ลักษณะ คือ

- ๑. ปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน
- ๒. ละเลยไม่ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่
- ๓. ปฏิบัติการไม่รอบคอบตามอำนาจหน้าที่
- ๔. มีความประพฤติกัมจะนำมาซึ่งความเสียหายแก่ท้องถิ่นหรือแก่เทศบาลหรือแก่ราชการ

ข. สมาชิกที่จะขอ เปริกอภิป്രายจะต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสาม
ของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง โดยนำคำร้องร่วมกันยื่นต่อนายอำเภอ (เทศบาลตำบล)
หรือผู้ว่าราชการจังหวัด (เทศบาลเมืองและนคร) เพื่อให้พิจารณาว่าสมควรจะเรียกประชุม
เพื่อให้มีการ เปริกอภิป്രายหรือไม่ ถ้าเห็นสมควร ก็เรียกประชุมสมาชิกสภาเทศบาลและคณะเทศ
มนตรี เพื่อ เปริกอภิป്രาย การประชุมนี้เรียกว่า "การประชุมสมาชิกสภาเทศบาล" โดยมีนาย
อำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานที่ประชุม และจะต้องเป็นการประชุมลับและ
ลงคะแนนลับ

ค. จะต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่า ๒/๓ ของสมาชิกที่อยู่ใน
ตำแหน่งจึงจะเป็นองค์ประชุม

ง. การอภิปรายที่จะต้องใช้สมาชิกดำเนินการอภิปรายจนหมดข้อสงสัย
จะรวมรัศมีอภิปรายเพื่อลงมติได้ และเมื่อการอภิปรายสิ้นสุดลงประธานจะเสนอให้
ประชุมลงมติว่า "สมควรจะส่งเรื่องไปยังกระทรวงมหาดไทยหรือไม่" มตินี้ใช้คะแนน
เสียงข้างมาก ถ้าที่ประชุมเห็นว่า "ไม่สมควรส่งเรื่องไปยังกระทรวงมหาดไทย" ให้ผู้ว่า
ราชการจังหวัดรายงานเหตุการณ์ให้กระทรวงมหาดไทยรับทราบ แต่ถ้าที่ประชุมมีมติ
"สมควรส่งเรื่องไปยังกระทรวงมหาดไทย" ก็ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งคำร้องรายงาน
การประชุมพร้อมทั้งความเห็นของประธานที่ประชุมในการเปิดอภิปรายนั้นไปยังกระทรวง
มหาดไทยเพื่อวินิจฉัยสั่งการ

จ. เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้รับเรื่องจากผู้ว่า
ราชการจังหวัดแล้ว ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีสาระอันใด ก็สั่งให้ยกเลิกมติของสภา
เทศบาลนั้นเสีย แล้วแจ้งให้จังหวัดเพื่อแจ้งให้สภาเทศบาลทราบถึงความเห็นของรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงมหาดไทย แต่ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นว่า คณะ
เทศมนตรีหรือเทศมนตรีผู้ใดที่จริง ก็สั่งให้คณะเทศมนตรี หรือเทศมนตรีผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง
ไป ในกรณีเช่นนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเลือกบุคคลที่สมควร เท่ากับจำนวนคณะเทศมนตรี
ผู้พราก จนกว่าจะแต่งตั้งคณะเทศมนตรีใหม่ภายใน ๕๐ วัน นับแต่วันที่คณะเทศมนตรีพ้น
จากตำแหน่ง

๓. การอนุมัติงบประมาณประจำปี งบประมาณประจำปีเป็นโครงการ
การทำงานในปีต่อไปของเทศบาล คณะเทศมนตรีจะต้องเสนอของบประมาณประจำปีเพื่อ
ขออนุมัติต่อสภาเทศบาลเสียก่อน ในกรณีที่สภาเทศบาลมีมติไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติ
งบประมาณประจำปีนั้น จะมีมติให้คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่ง

ค. อำนาจในการให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งคณะเทศมนตรี ตามบทบัญญัติแห่ง
พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๕๖ บัญญัติว่า "ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งสมาชิกสภา
เทศบาลเป็นนายกเทศมนตรีและเทศมนตรีด้วยความเห็นชอบของสภาเทศบาล"

จ. อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการของสภาเทศบาล เพื่อกระทำกิจการ หรือเพื่อพิจารณาสอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภาเทศบาล โดยคณะกรรมการของสภาเทศบาลแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. คณะกรรมการสามัญ สภาเทศบาลจะเลือกจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลส่วน ๆ เป็นคณะกรรมการสามัญ

๒. คณะกรรมการวิสามัญ สภาเทศบาลจะเลือกจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลหรือบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกก็ได้.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย